

مرز منافع ملی

طیف‌های گوناگون سیاسی داخلی ضمن تقدیر از اقدام قاطع ایران در هدف قرار دادن پهپاد آمریکایی هر نوع مذاکره با آمریکا در شرایط فعلی را غیرعقلانی می‌دانند. با این حال بخشی از اصلاح‌طلبان رادیکال همچنان در موضعی منفعلانه نسخه مذاکره را تجویز می‌کنند

هم البته سکوت را بهتر از هر واکنش دیگری دیدند. در میان فعالان سیاسی خارج نشین هم که غالباً منتقد اپوزیسیون ایران هستند دو دسته مشخص معلوم هستند. اول کسانی که به اقتدار نظام و قوای مسلح آن معترفند و دوم سلطنت طلبانی که منفعل شده و تنها نظاره گر میدان هستند.

واکنش‌ها به هدف قرار دادن پرنده جاسوسی آمریکا بر فراز آب‌های سرزمینی ایران متفاوت بود. در داخل کشور برخی فعالان سیاسی از جریان‌های متفاوت عقلا نیت به خرج دادند و با نگاه به واقعیات میدانی اظهار نظر کردند، برخی ترجیح دادند خلاف منطق و استدلال حرکت کنند و عده‌ای

مواضع منفعل

آرایش نیروهای داخلی در تعیین نسبت با هدف گرفتن پهپاد گلوبال هاوک دسته سومی را هم شامل می‌شود؛ دسته‌ای که معتقدند افزایش تنش‌ها بیش از این به صلحت نیست و شاید فردا برای مذاکره دیر باشد. این دسته البته طیف‌های مختلفی را شامل می‌شود؛ طیف‌هایی که با دمیدن در شیور ترس، سعی دارند برای افکار عمومی و دستگاه تصمیم‌گیری کشور نسخه انفعال بپيچند. کاسیان ترس که پیش‌تر جنگ با ایران را حتمی می‌دانستند، حالا با روزه سکوت گرفته‌اند و منفعلانه به نظاره تحولات نشسته‌اند، یا مثل هفته‌های گذشته همچنان در توهم جنگ به سر می‌برند و در رویاهای خود، راه برون‌رفت از وضع موجود را از مسیر واشنگتن می‌جویند. عبدالله رمضان‌زاد، سخنگوی دولت اصلاحات ساعتی بعد از انتشار خبر انهدام پهپاد آمریکایی با انتشار توثیقی از تغییر شرایط روش‌های دفاع از منافع ملی را تنظیم می‌کند، هوشمند مطابق با تغییر شرایط روش‌های دفاع از منافع ملی را تنظیم می‌کند، نوشت: «حالا که توانایی‌های دفاعی خود را نشان داده‌ایم، دروازه‌های مذاکره را نیز باز کنیم.» مصطفی تاجزاده هم البته ابراز کرد: «با سرنگونی پهپاد آمریکایی، فرصتی مناسب برای ورود به فاز دیپلماتیک فراهم شده است. جمهوری اسلامی می‌تواند آمادگی خود را برای #مذاکره با آمریکا به‌منظور کاهش تنش و عنداللزوم حل‌وفصل مسائل دوجانبه، به شرط آمادگی ایالات متحده برای بازگشت به برجام اعلام کند.» اینها تنها اکت جریان مورد اشاره نبود. در اقدامی دیگر ۱۷ فعال سیاسی اصلاح‌طلب با انتشار نامه‌ای خطاب به آنتونیو گوتش، دبیرکل سازمان ملل متحد، از او خواستند واشنگتن را تشویق کند تا به توافق هسته‌ای بازگردد. گویا از منظر این تحلیلگران کارکشته عالم سیاست، دولت آمریکا برای بازگشت به توافق و لغو تحریم‌ها، تا امروز منظر تشویق سازمان ملل بوده و گر کار را باید آنجا باز کرد. در این نامه که به امضای چهره‌هایی چون بهزاد نبوی، مصطفی تاجزاده، سعید جباریان، عبدالله رمضان‌زاد، محسن آرمین، حمیدرضا جلالی‌پور، علیرضا علوی تبار، الهه کولایی، آذر منصوروی و... رسیده، ایالات متحده و رژیم صهیونیستی به تلاش برای آغاز جنگ با ایران متهم شده‌اند و امضاکنندگان آن از اعضای سازمان ملل و به‌ویژه از اعضای دائم شورای امنیت آن و شخص آنتونیو گوتش خواسته‌اند که ساکت نشینند و به هر شکل که صلاح می‌دانند، دولت آمریکا را به بازگشت به برجام، لغو تحریم‌ها و ترک ماجراجویی در منطقه تشویق کنند.

در همین فضا صادق زیبا کلام در گفت‌وگویی که ۴۸ ساعت بعد از ماجرای انهدام پهپاد آمریکایی در روزنامه شرق از او منتشر شد، ضمن یادآوری مواضع پیشینش گفت: «اگر سر هسته‌ای توانستیم با آمریکا به توافق برسیم، چرا در موارد دیگر توانیم؟» گفت‌وگویی که اگرچه به نظر می‌رسد پیش از این ماجرا صورت گرفته، اما رویکرد کلی زیبا کلام در آن همان است که همیشه بوده. زیبا کلام هم برجام را شکست‌خورده می‌داند، اما معتقد است اصلاح‌طلبان هم در این شکست نقش بسزایی - نه به اندازه آمریکایی‌ها- داشتند، چرا که آنها باید پشت این قضیه می‌ایستادند که آقای روحانی باید برجام‌های دیگر را هم انجام دهد! حالا البته این سوال بزرگ در مقابل این جریان و نظراتش وجود دارد که چرا در این شرایط پیشینهاد مذاکره را مطرح می‌کنید و اساساً اگر معتقد به مذاکره هستید، این سئواله باید بر چه پایه‌هایی قرار بگیرد؟ چرا که قریب به اتفاق کارشناسان که تجربه فعالیت در این حوزه را دارند، معتقدند در شرایطی که ایران توانمندی بزرگ و بازدارنده‌ای مثل هسته‌ای را از دست داده و در مقابل، همه تحریم‌ها را پابرجا می‌بیند و همزمان هم تحت فشارهای سیاسی و اقتصادی قرار دارد، ورود به هر نوع مذاکره‌ای از موضع ضعف ترس خواهد بود و آمریکایی‌ها را به گرفتن امتیازهای بیشتر امبدوار می‌کند. این کارشناسان می‌گویند امروز حتی با وجود ساقط کردن هواپیمای جاسوسی آمریکا، ایران هنوز برگ برتری برای ورود به مذاکره ندارد و اگر مبادرت به این اقدام کند، باید در مورد دیگر توانمندی‌های خود مانند توانمندی موشکی مذاکره کرده و امتیاز جدیدی بدهد تا شاید بتواند بخشی از تحریم‌های امروز را برطرف کند. فی‌الواقع جمع‌بندی کارشناسان امروز بر این است که همچنان زیر فشار مذاکره کردن به معنای قبول شرایط طرف مقابل است و سودی برای کشور ندارد.

سکوت کردند

در این هیاهویی که بر سر شکار غول آمریکایی در آسمان هرمزگان در میان رسانه‌های داخلی و خارجی به پا شده، هر موضوعی می‌تواند مهم و قابل توجه باشد. مخصوصاً اگر از زبان یک مسئول دولتی یا فعالان سیاسی نام‌آشنا بیان شود. در این یکی دو روز اما هرچقدر هم که اخبار را بالا و پایین کنی، از برخی چهره‌ها که قاعدتا باید اظهار نظر می‌کردند یا اینکه فضا می‌طلبید در مورد این اتفاق حرفی نزنند، چیزی نمی‌بینی.

دولت و سکوت معادار؛ از رئیس‌جمهور تا سخنگو و حتی وزیر امور خارجه!

عجیب‌تر از همه، سکوت چهره‌های اصلی دولت است. حسن روحانی به‌عنوان رئیس‌جمهور که گمان می‌رفت وارد میدان شود و درباره این اتفاق مهم حرفی بزند، سکوت کرده و با وجود اینکه مجالی برای سخن یافته، اما ترجیح داد در مورد اتفاقی که رئیس‌جمهور آمریکا تاکنون چندین بار درباره آن اظهار نظر کرده، سکوت کند. روحانی آخرین بار روز گذشته و در جلسه شورای عالی هماهنگی اقتصادی سخن گفته و قبل از آن هم چهارشنبه گذشته در جلسه هیات دولت سخنرانی کرده است. هنوز علت این سکوت عجیب و غیرقابل باور حسن روحانی مشخص نشده و توضیحی درباره اینکه چرا در جریان اتفاق به این مهمی رئیس‌جمهور کشور اظهار نظر نمی‌کند، ارائه نشده است. همین سکوت البته باعث شده در برخی شبکه‌های اجتماعی دوباره پای نوع نگاه وی به آمریکا و مساله رفع مشکلات کشور از میز مذاکره و سیاست خارجی را پیش بکشند و بگویند شاید این اتفاق جایی در ساختار ذهنی او نداشته است. نفر دوم اما کسی است که روزی معتقد بود آمریکایی‌ها با یک بمب می‌توانند سیستم دفاعی ایران را نابود کنند. بله، درست حدس زدید؛ محمدجواد ظریف، وزیر امور خارجه با وجود اینکه دیدار و نشست خبری مهمی با چاووش اوغلو، همتای ترک خود داشت، ترجیح داد از ماجرای پهپاد سرنگون شده سخنی نگوید و تنها به انتشالی یکی دو توثیق اولیه خود که نشان‌دهنده محل سقوط لاشه پهپاد بود و توضیح می‌داد که ایران به این اقدام اعتراض دارد، اکتفا کند. ناگفته نماند که ظریف در این میان ترجیح داد در مورد توان دفاعی کشور و فرآیندی که برای ساقط کردن این پهپاد پیشرفته طی شده بود، سکوت کند. در مقابل این ششبه البته احتمالاً نزدیکان وزیر امور خارجه به نامه نمایندگی ایران در سازمان ملل اشاره خواهند کرد یا فراخواندن سفیر سوئیس را پیش می‌کشند؛ اقداماتی که در جای خود مناسب است، اما خب هم حداقلی است و هم تأثیری متفاوت از اظهار نظر و کنش سیاسی محمدجواد ظریف به‌عنوان سکندار وزارت امور خارجه دارد. در این میان البته نباید سخنگوی دولت را استثنا کرد، در حالی که بعد از ماه‌هایی سخنگویی، علی ربیعی جایگزین محمدباقر نوبخت شد و در اولین نشست خبری خود با اقداماتی تلاش کرد بگوید هم در فرم و هم در محتوا بنا دارد تغییراتی در جلسات پرسش و پاسخ با خبرنگاران ایجاد کند. این سکوت درقبال اقدام آمریکا و واکنش پدافند هوایی قوای مسلح ایران نشان داد ظاهراً بنای تغییر عمده در کار را ندارد و سخنگوی دولت در موضوعات حساس و مهم همچنان از جامعه و رسانه‌ها فاصله ملموسی دارد.

تعارض منافع آقای تنش‌زدایی با اقتدار و تمامیت ارضی

در میان کسانی که این روزها ترجیح داده‌اند حتی در مورد آب و هوای گرم تهران هم اظهار نظر نکنند و کلا خود را از آذهان عمومی دور نگه دارند، حتماً باید نام رئیس‌جمهور دولت اصلاحات و نزدیکان وی را ثبت کرد. سیدمحمد خاتمی و دوستانش که بعضاً در مورد هر مساله‌ای اظهار نظر می‌کنند، قاعدتاً نباید چنین اتفاق بزرگی را از دست می‌دادند، اما خب شاید چنین اتفاقی با ایده آنها برای تعامل با دنیا (بخوانید آمریکا) در تضاد بوده و ترجیح داده‌اند در این زمینه اظهار نظری نکنند. البته با وجود تفاوتی که میان نظر اعلامی برخی نزدیکان رئیس‌جمهور دولت اصلاحات یعنی اعضای حزب اتحاد ملت با نظر عمومی جامعه در مورد هدف قرار دادن پهپاد پیشرفته آمریکا وجود دارد، برخی این سکوت را طبیعی می‌دانند و می‌گویند محمد خاتمی با هرگونه اظهار نظری در این زمینه یا خود را در مقابل دوستانش می‌یافت یا در مقابل جامعه و از همین منظر هم ترجیح داده در برابر این اقدام مقتدرانه و سرنوشت‌ساز نیروهای مسلح کشور سخنی نگوید و سکوت پیشه کند.

بهداری‌ها هم ساکتند!

حالا حدود یک ماه از ماه رمضان می‌گذرد و با وجود پیش‌بینی محمد سرفراز، رئیس سابق رسانه ملی در گفت‌وگو با رسانه جریان بهار و البته با وجود پدید آمدن بهانه لازم یعنی ساقط کردن هواپیمای جاسوسی آمریکا، نه‌تنها خبری از حمله به ایران نیست، بلکه دونالد ترامپ تلاش می‌کند ادله کافی برای حمله نکردن به ایران را فراهم آورد و این خود دوباره نشان می‌دهد تحلیل جریان نزدیک به محمود احمدی‌نژاد برای ایجاد تصویر و حجتتانی از شرایط کشور و فرایار داشتن ایران در آستانه جنگ چقدر با واقعیت متفاوت است و اساساً چنین تحلیلی رنگ و بویی از واقعیت ندارد. خیلی‌ها می‌گویند در چنین شرایطی محمود احمدی‌نژاد و دوستانش که داعیه وطن‌دوستی و ملی‌گرایی هم دارند، باید درباره اقدام مقتدرانه نیروهای مسلح اظهار نظر می‌کردند، اما منافع حزبی و درگیری قدیمی آنها با سپاه پاسداران احتمالاً مهم‌ترین دلیلی است که باعث سکوت آنها شده است.

اپوزیسیون معترف

واکنش‌ها به هدف قرار دادن پرنده ۲۰ میلیون دلاری آمریکا در آسمان هرمزگان نه‌تنها در داخل کشور با واکنش‌های متعدد و پرحجمی همراه بود، که ایرانیان خارج از کشور حتی منتقدان نظام با همان اپوزیسیون هم به این اقدام واکنش نشان دادند. در میان این واکنش‌ها دو جنس رفتار معلوم و قابل مشاهده بود؛ اول کسانی که با وجود انتقاد به نظام و حتی فرار از کشور نمی‌توانستند از بزرگی و قابل توجه بودن این اقدام نیروهای مسلح ایران نگویند و به ناچار یا معترف شدند که ایران دارای توانمندی بالایی در عرصه موشکی و مسائل دفاعی است یا حتی نتوانستند جلوی خوشحالی خود را بگیرند و از این اقدام آنقدر خوشحال شدند که در فضای مجازی نسبت به انتشار نظرات خود اقدام کردند. برخی کارشناسان بی‌بی‌سی فرانسوی از جمله گروه اول بودند. علی افشاری، عضو سابق دفتر تحکیم وحدت که سال‌هاست از کشور خارج شده، در تحلیلی می‌گوید: «اقدام مهم جمهوری اسلامی در انهدام پهپاد آمریکایی، یک مانور قدرت نظامی از سوی ایران بود؛ اقدامی که قابلیت موشکی بسیار بالای این کشور را نشان داد و پیامی هم برای دولت سعودی داشت. جریان‌های مختلف سیاسی در ایران در این زمینه متحد و هماهنگ هستند.» این نظر البته از سوی دیگر کارشناسان این شبکه ضدا ایرانی هم بیان شد. دسته دوم اما افرادی بودند که از اقدام سپاه پاسداران خوشحال بودند و به آن افتخار می‌کردند. عطاءالله مهاجرانی، وزیر دولت اصلاحات و همسرش جمیله کدیور که او هم از منتقدان نظام است، هر دو با واکنش‌های خود نشان دادند از اقدام ایران ذوق زده هستند. مهاجرانی در این باره توثیق کرد: «نگفتم عالیجناب ترامپ اپوزیسیون برانداز را قمرگ می‌کند! بعد از سقوط پهپاد؛ ۱- ایران اشتباه بسیار بزرگی مرتکب شد، ۲- به نظر اشتباهی شده و کارفردی بوده است و ۳- به نظر تعمدی در کار نبوده است. تمام! «نه خانی آمده و نه خانی رفته». داستان‌های امثال امیرقلی امینی را ببینید.» و همسرش هم نوشت: «جمیله کدیور همسر عطاءالله مهاجرانی؛ بعضی خبرها در انسان ایجاد غرور می‌کند؛ مثل خبر سرنگونی پهپاد جاسوسی آمریکایی گلوبال هاوک بعد از تجاوز به فضای سرزمینی ایران. فقط نمی‌دانم خبر به این مهمی در توثیق چرا ترند نمی‌شود؟»

این اخبار البته همگی در کنار واکنش‌هایی است که زیر پست‌های مربوط به رسانه‌های معاند و نزدیک به جریان نفاق مانند آندنیوز منتشر شده و برخلاف تلاش این رسانه‌ها حتی منتقدان نظام هم معترف به توانمندی سپاه در دفاع از ایران شدند. علاوه بر همه اینها سلطنت‌طلب‌ها و برخی دیگر از فعالان سیاسی خارج‌نشین و ضدجمهوری اسلامی ترجیح دادند در مقابل اقدام سپاه و توانمندی آن سکوت کنند، چراکه دیدند منفعل بودن بهتر از آن است که به موفقیت‌های ایران و نیروهای مسلحش اعتراف کنند یا تلاش کنند در مقابل قاطبه افکار عمومی قرار بگیرند.

توثیق نوشت

کدیور Jamilieh Kadivar
@kadivarj

بعضی خبرها در انسان ایجاد غرور می‌کند؛ مثل خبر سرنگونی پهپاد جاسوسی آمریکایی #گلوبال_هاوک بعد از تجاوز به فضای سرزمینی #ایران. فقط نمی‌دانم خبر به این مهمی، در توئیتر چرا ترند نمی‌شود؟
#پهپاد_آمریکایی
#American_Drone #GLOBALHAWK
#surveillance #Iran #global_hawk

مصباح‌قلیاباغباق
@mb_ghalibaf

فراتر از دانش فنی لازم برای انهدام پهپاد آمریکایی #گلوبال_هاوک، شجاعت این اقدام حائز اهمیت است. شاید کشورهای دیگری هم این دانش را داشته باشند ولی جرئت برخورد با آمریکای متجاوز را ندارند. عزت رزمندگان، مستدام باد که دشمن مغرور را ذلیل کردند.

